

e-mail: xxi_asr@umail.uz

25-MART
2021-YIL
12 (906)

web sayt: www.21asr.uz

@XXIasrofficial

ASR IJTIMOIIY-SIYOSIIY GAZETA

Наврўзнинг ўлмас руҳи ва боқий фалсафаси

Наврўз – Йилбоши байрами асрлар бўйи мунтазам нишонлаб келиниши асосида юртнинг тинчлиги, халқнинг фаровонлигини кўрсатадиган мезонга айланиб кетган. Бу айёмда ҳукмдорлар узоқ ва яқин қўшниларини, дўст-душманларини чорлаб, куч-қудратини катта дабдабаю асъасалар билан ўзига хос намойиш ҳам этган.

21 март куни пойтахтимиздаги “Нито Arena” мажмуасида ўтказилган Наврўз шодиёналарида қатнашар эканман, бе-

ихтиёр Мустақилликнинг дастлабки йилларидаги сайилларни эсладим. Истасангиз, интернет манбаларидан топиб томоша қилишингиз мумкин. Эндигина озодликка чиққан элимизнинг ночор ҳаёти хира кадрларда ҳам яққол кўзга ташланиб туради. Аммо одамларда кўтаринкилик, жўшқинлик ва эртанги кунга ишонч барқ урадики, бугунги фаровон ҳаётимиз ўша фазилатлардан куч олганига амин бўласиз.

УШБУ СОНДА:

АВВАЛ ҚОНУН ПОЙДЕВОРИ МУСТАҲҚАМ БЎЛСИН...

2

МОРАТОРИЙ ҚАРШИ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИГА ТЕГИШЛИ ЭМАСМИ?

3

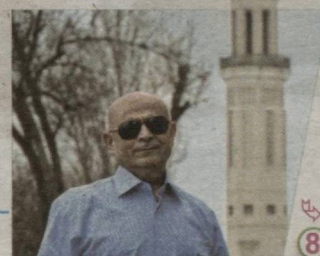
ЙПҲНИНГ ИШИ ХОМ ЭКАН-КУ?!

Таҳририят емаган сомсасига нега пул тўлади?

7

КЎЗГА АЙЛАНГАН КЎНГИЛ

8

БЕШ АСР – ИККИ ШОИР

9

Арзон, қулай ва тезкор!

Энди почтани кутиб ўтиришга ҳоҷат йўқ.
Нашриятнинг электрон версиясига обуна бўлинг.
Бунинг учун телефонингизга

“Play Market” ёки

“App Store” дан “XXI asr”

иловасини юклаб олиб, пул ўтказиш
орқали оsonгина обуна бўлишингиз мумкин.

Аввал қонун пойдевори мустаҳкам бўлсин...

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги O'zLiDeP фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда кўриб чиқилган қонунлар лойиҳаларининг аксарияти партия электорати манфаатларини муҳасам этгани янада эътиборга лойиқ.

“Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳасининг бош мақсади аҳоли бўш пул маблағларини иқтисодиётнинг реал секторига жалб қилиш механизмини такомиллаштиришдан иборат бўлиб, пировардида Жаҳон банки ва Халқаро молия корпорациясининг “Бизнес юритиш” йиллик ҳисоботида Ўзбекистон рейтингини яхшилашга мустаҳкам ҳуқуқий асос яратишга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Чунки амалдаги қонунчиликда белгиланган нормалар акциядорлар ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш имконини бермапти.

Хусусан, “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонунда кўрсатилган нормаларга биноан миноритар акциядорлар, акциядорларнинг умумий йиғилишида йиғилиш ўтказиладиган жойда ҳозир бўлмасдан масофадан қатнашиб, акциядорлик жамиятининг фаолиятида тўлиқ ҳуқуқлар билан иштирок этиш имкониятига эга эмас.

жиҳатдан “Судлар тўғрисида”ги қонун лойиҳаси муҳокамага қўйилгани ҳам бежиз эмас. Амалдаги қонунда суд тизимидаги чуқур ўзгаришлар тўлиқ акс эттирилмагани ва замонавий талабларга жавоб бермаслиги янги таҳрирдаги қонунни қабул қилиш заруратини юзага келтирганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Ушбу ҳужжат билан одил судловнинг асосий принциплари қайта кўриб чиқилиб, судьяларнинг мақоми, уларнинг мустақиллиги кафолатлари кучайтирилмоқда ва судьялар, суд раислари ва раис ўринбосарларини тайинлаш (сайлаш) тартиби белгиланмоқда.

Қонун лойиҳасини қабул қилиш орқали суд тизимининг фаолият кўрсатиш тартибини ва судьялар мустақиллиги кафолатларини такомиллаштиришга, судьялик касбининг обрўсини кўтаришга эришиши кутилмоқда.

Маълумки, кейинги йилларда юртимизда тадбиркорликни ривожлантириш, бизнес юритиш учун қулай муҳит яратиш, тадбиркорларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий кафолатларини мустаҳкамлашга

риш ҳолатлари кўпаймоқда. Биргина Тошкент шаҳрида тадбиркорлик субъектлари томонидан 2019 йилда 2730, 2020 йилнинг 9 ойида 1774 та иморатлар ўзбошимчалик билан қурилган. Демак, энди бу борада зарур чоралар кўриш зарур.

“Давлат божи тўғрисида”-ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳасида мазкур соҳада юзага келаётган кўп-лаб муаммоларнинг ечими аниқ белгилаб қўйилган.

Лойиҳада давлат органларини ўзбошимчалик билан қурилган иморатларни бузиш тўғрисида иқтисодий судларга киритиладиган

лар киритиш кўзда тутилмоқда.

Қонун лойиҳасининг қабул қилиниши, биринчидан, аҳоли пунктларини тадбиркорлик субъектлари томонидан қурилишларни амалга оширишда шаҳарсозлик ва ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига сўзсиз риоя этилишини таъминлашга имкон берса, иккинчидан, аҳоли пунктларини тадбиркорлик субъектлари томонидан ўзбошимчалик билан қурилган иморатларни бузиш юзасидан масъул давлат органларининг судга мурожаат этиш имкониятлари таъминланади.

Депутатлар “Давлат божи тўғрисида”ги қонун нормаларини ўзаро мувофиқлаштириш, ҳозирги замон талабларидан келиб чиққан ҳолда фуқаролар ва тадбиркорлик субъектлари томонидан ўзбошимчалик билан қурилган иморатларни бузишда судга мурожаат этиш имкониятлари бирхиллаштирилишини таъкидлаб, қонун лойиҳасини қўллаб-қувватлашди.

Йиғилиш кун тартибидagi кейинги масала – “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 24 ноябрдаги тегишли фармони 15-банди учинчи ва тўртинчи хатбошиларида электр, иссиқлик энергияси, газ, водопроводдан фойдаланиш қоидаларини бузиш билан боғлиқ масалалар белгилаб қўйилган. Масалан, жиноятларни аниқлаш, бартараф этиш ва уларнинг олдини олиш вазифаси – Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти ва унинг ҳудудий бўлинмалари томонидан амалга оширилиши,

маъмурий ҳуқуқбузарликларни аниқлаш, бартараф этиш ва уларнинг олдини олиш вазифаси эса ички ишлар органлари томонидан амалга оширилиши назарда тутилган.

Ушбу топшириқлардан келиб чиқиб, Жиноят-процессуал кодексининг 39¹, 381²-моддаларига электр, иссиқлик энергияси, газ, водопроводдан фойдаланиш қоидаларини бузиш билан боғлиқ жиноятларни аниқлаш, бартараф этиш ва уларнинг олдини олиш бўйича тергов ва суриштирувга тегишлилик вазифаси Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти ва унинг ҳудудий бўлинмаларига юклатишни назарда тутувчи ўзгартиш киритилмоқда.

Электр, иссиқлик энергияси, газ, водопроводдан фойдаланиш қоидаларини бузиш ҳолатларининг аксарияти эса жойлардаги аҳоли томонидан содир этилишини инобатга олиб, Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодекснинг 245³, 248-моддаларига суриштирувга тегишлилик ҳамда маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар ички ишлар органлари таянч пунктларининг профилактика (катта) инспекторларига тааллуқлиги белгиланмоқда.

Халқ ноиблари қонун лойиҳаси бир қанча янгиликларни ўз ичига олганини инобатга олиб, ўз таклифларини берди. Узоқ давом этган тортишувлардан сўнг мазкур ҳужжат ҳам концептуал жиҳатдан маъқулланди.

Йиғилишда фракция ваколатларига кирувчи бошқа масалалар ҳам муҳокама этилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз

Муҳокама жараёнида қонун ташаббускорлари томонидан билдирилган барча таклифлар инобатга олинди, қонун лойиҳаси халқ вакиллари томонидан маъқулланди.

Кучли суд ҳокимиятининг мавжудлиги инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга қаратилган фуқаролик жамиятини барқарор ривожлантириш гаровидир. Шу

катта эътибор қаратилмоқда. Бу соҳада ҳаётга татбиқ этилаётган кенг кўламли ишлар натижасида ўтган давр ичида мамлакатимизда тадбиркорлик субъектлари сони сезиларли даражада ўсди.

Лекин шунга қарамай, айрим тадбиркорлик субъектлари томонидан ўз фаолиятини ўзбошимчалик билан иморат қурган ҳолда амалга оши-

даъволари юзасидан давлат божини тўлашдан озод қилиш, шунингдек, офатлар юз берганлиги оқибатида жабрланган жисмоний шахсларнинг йўқотилган ёки яроқсиз ҳолга келган муайян фактни тасдиқловчи ҳужжатларини такорий берганлик учун **тўловлардан озод қилишни назарда тутувчи ўзгартириш ва қўшимча-**

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партиясининг 2020 йил бюджетининг ижроси ва 2021 йил бюджетининг асосий кўрсаткичлари тўғрисида АХБОРОТ

АХБОРОТ

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси 2003 йил 15 ноябрда ташкил этилган бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2003 йил 3 декабрда давлат рўйхатидан ўтказилди ва 2006 йил 18 январда 563-п-сон билан қайта рўйхатдан ўтказилган.

Ташкилий-таркибий жиҳатдан партия 14 та юридик шахс мақомига эга бўлган Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳудудий Кенгашлари ҳамда юридик шахс мақомига эга бўлмаган 207 та туман ва шаҳар партия бўлимларидан иборатдир.

2020 йил давомида партиянинг ижроия аппаратларида 665 киши, жумладан, Сиёсий Кенгаш Ижроия қўмитаси аппаратида 61 киши, ҳудудий партия ташкилотлари ва туман (шаҳар) кенгашларида 604 киши фаолият юритди.

2020 йил 1 январь ҳолатига партиянинг барча бўғинида бюджет ҳисобидан молиялаштирилган бирлиги 678 тани ташкил этди, жумладан, Сиёсий Кенгаш Ижроия қўмитаси аппаратида 74, Қорақалпоғистон Республикаси вилоятлари ва Тошкент шаҳар Кенгашлари аппаратларида 245, шунингдек 359 нафар ҳодим туман (шаҳар) кенгашлари аппаратларида фаолият кўрсатди. Қўшимча штат бирликларини таъминлаш хўжалик ҳисобидан жойларда амалга оширилди.

2020 йил 1 январь ҳолатига кўра партиянинг ҳисобрақамларидаги қолдиқ маблағлар 1 млрд. 930 млн. 448 минг сўмни ташкил қилган. 2020 йил давомида партиянинг ҳисобрақамларига жами 35 млрд. 306 млн. 431 минг сўм келиб тушган, жумладан, давлат бюджетидан

29 млрд. 577 млн. 131 минг сўм, аъзолик бадалларидан 5 млрд. 397 млн. 315 минг сўм, ҳомийлик ва хайрия ёрдамларидан 51 млн. 477 минг сўм, тадбиркорлик фаолиятдан тушган даромаддан 102 млн. 310 минг сўм ва бошқа тушумлар 119 млн. 545 минг сўм, маҳаллий сайловлар учун 57 млн. 451 минг сўмни ташкил этган.

Партиянинг 2020 йилдаги Устав фаолиятини амалга оширишга қаратилган харажатлар 32 млрд. 965 млн. 670 минг сўмни ташкил этди, жумладан, партиянинг ижро этувчи аппарати таъминоти учун жорий харажатларга 30 млрд. 226 млн. 337 минг сўм, партия аъзоларининг радио-телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситаларида чиқишларини ташкил этиш ва кўргазмали тарғибот материалларини нашр қилиш ҳамда тарқатиш учун 339 млн. 837 минг сўм, партия фаолларини ўқитишга қаратилган семинар ва тренинглар ўтказиш учун 13 млн. 955 минг сўм, конференция ва съездлар ўтказиш учун 126 млн. 500 минг сўм, партиянинг мол-мулкни сақлаш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ коммунал хизматлар ва эксплуатация харажатлари учун 1 млрд. 998 млн. 488 минг сўм, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар учун 51 млн. 451 минг сўм, бошқа харажатларга 204 млн.

923 минг сўм сарфланди ва сайловга ажратилган маблағнинг ўзлаштирилмаган 4 млн. 175 минг сўм маблағ МСКнинг ҳисобрақамига қайтарилди.

Партиянинг банк ҳисобварақларида 2021 йил 1 январь ҳолатига қолдиқ маблағлар 4 млрд. 271 млн. 209 минг сўмни ташкил этди.

2021 йилда партия бюджетининг асосий кўрсаткичлари қуйидаги тартибда молиялаштирилиши режалаштирилди. Партиянинг ижро этувчи аппарати жорий харажатларга 85 фоиз, партия аъзоларининг радио-телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситаларида чиқишларини ташкил этиш ва кўргазмали тарғибот материалларини нашр этиш ва тарқатиш харажатларига 1,5 фоиз, партиянинг матбуот органига ёрдам кўрсатишга 1 фоиз, партия конференциялари, съездларини ўтказиш харажатларига 1 фоиз, партия фаолларини ўқитишга, улар билан семинарлар, тренинглар ўтказиш харажатларига 2 фоиз, партиянинг мол-мулкни сақлаш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ коммунал хизматлар ва эксплуатация харажатларини тўлашга 8,5 фоиз ва бошқа харажатларга 1 фоиз.

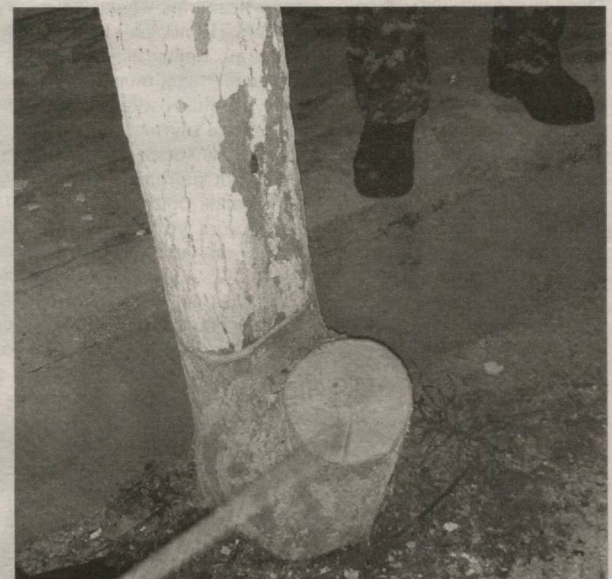

Мораторий ҳоқимликка тегишли эмасми?

Қашқадарё вилоят Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси инспекторлари томонидан жорий йил 15 март куни тунги соат 23 ларда Қарши шаҳри Алишер Навоий истироҳат боғи ичидаги “Нуронийлар маскани”да Қарши шаҳар ҳоқимлиги ҳузуридаги

йиллик дарахтларни кесаётгани ашёвий далиллар билан қайд этилди.

Экология ва атроф-муҳитни инспекторлари томонидан юқорида келтирилган иккала ҳолат атрофлича ўрганилди. Дарахт кесишга мораторий жорий қи-

Ободонлаштириш бошқармаси ходимлари кўп йиллик ҳар хил турдаги дарахтларни моторли арра билан кесиб, ТТЗ-80 русумли давлат рақами 727 GA 70 трактори тиркамаларига ортаётгани аниқланган.

Ҳолат юзасидан ҳуқуқбузарларга тушунтириш ишлари олиб борилиб, қонуний тўхтама қелгунга қадар уларнинг дарахт кесиш мосламалари олиб қўйилган. Лекин, бунга қарамасдан, жорий йилнинг 22 март куни қоқ ярим тунда юқорида кўрсатиб ўтилган истироҳат боғи ичидаги “Нуронийлар маскани”да Қарши шаҳар ҳоқимлиги ҳузуридаги Ободонлаштириш бошқармасининг яна бир гуруҳ ходимлари ушбу ҳудуддаги қолган кўп

лингани Қарши шаҳар ҳоқимлиги мутасаддиларига яна бир бор эслатилиб, 14 дона кўп йиллик дарахтларни нобуд қилишнинг оқибати тушунтирилди. Улар томонидан табиатга етказилган зарар 58 млн. 677 минг 500 сўм миқдоридан ҳисобланди.

Асли вазифаси ободонлаштириш бўлган бошқарма ходимларининг бундай хатти-ҳаракатини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди. Давлат экология қўмитаси мутахассислари эса ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва тартиб-қоидаларни писанд қилмаганларга нисбатан тегишли давора кўриш ишларини изчил давом эттираверди.

Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси матбуот хизмати

Наврўзнинг ўлмас руҳи ва боқий фалсафаси

◀ Бошланиши 1-саҳифада.

Президент табригида “Наврўзнинг ўлмас руҳи ва боқий фалсафаси” деган ибора ишлатилди. Ушбу таърифта ўз-ўзидан келинмагани, замирида қанчалаб тарихий далиллар турганига шубҳа йўқ. Ўзбек фольклор-шунослиги асосчиси Ҳоди Зариф кўп йиллик илмий изланишлари натижасида минтақамизда Наврўз таърифини олти асрдан буён нишонлаб келинаётгани ҳақида фарз билдирган эди. Атоқли олим бежиз бундай ёзмаганини кейинчалик аниқланган фактлар ҳам тасдиқламоқда.

Қадим туркий халқлар дунёқарашда ўлиб-тирилувчи табиат тўғрисидаги инончлар белгили ўрин тутади. Аждодларимиз ҳамма нарсани худди инсон сингари жонли мавжудот сифатида қабул қилишган. Масалан, қуёш шомда ўлиб (шафақнинг қон рангида экани ҳам шунга уйғун), тонгда қайта туғилади, деб тушунилган. Фасллар алмашиш ҳодисаси ҳам ушбу концепция асосида изоҳланган. Алишер Навоий девон тузар экан, баҳорни болаликка, ёзни ёшликка, кузни етуқлик даврига, қишни эса кексалик айёмига менгзагани азалий қадриятларга ҳамоҳангдир.

зимизда намоён бўлиб келмоқда. Қиш тимсоли бўри, ёз тимсоли эса эчки кўринишида тасаввур этилган. Баҳорги тенгқунликда туғилган улоқ (болаларнинг “Ёмғир ёғалоқ, эчки чақалоқ...” кўшиғини эсланг) аста-секин улғайиб, 22 июнь – энг узун кунда етуқлик даврига кўтарилган, кейин умр қуёши оға бориб, кузги тенгқунликда бўрига ем бўлган. 22 декабрь – энг узун тунда эса қашқир айни авжига чиққан, сўнгра кучи қирқила борган... Кўпқари (асли “кўк бўри”) ўйини қишда ўтказилиши ва чавандозлар орасида тортқилашга улоқ (эчки) ташланиши сабаби шу нуқтада ойдинлашади.

Қадим дунёқарашимизга кўра, йилда тўрт марта (баҳорги тенгқунлик, энг узун кун, кузги тенгқунлик, энг узун тун) катта байрам қилинган, махсус маросимлар ўтказилган. Шундан энг асосийси Йилбоши – Наврўз саналган. Кейинги айёмлар эса вақт ўтиши билан бошқа кўринишга кўчган ёки аста-секин унутилиб борган. Ҳозир ҳам Ҳосил байрами, Янги йил байрами (гарчи кейинчалик бошқа халқлар таъсирида урфга кирган бўлса-да) ўша унутилган маросимлар ўрни-

тиладиган энг узун тунда аждодларимиз “Нурнинг туғилган кун”ни нишонлаган. Чунки шу лалладан бошлаб кун узая боради. Қардош халқларда мазкур айём Нартукан, Нардуган, Нардван каби номларда сақланиб қолган. Жиззах вилояти Фориш туманидаги Нарвон ота зиёратгоҳи, бизнинг фикримизча, энг узун тунда махсус маросимлар ташкил этиладиган қадамжобўлган. Маҳаллий аҳоли горда яшайдиган чолу кампир ҳақида афсона сўзлайди. Айтишларича, валий зот бир кун зулматдан чиқиб, осмонга кўтарилиб, нурга айланиб кетган эмиш. Нақл асосида қадимий қуёш мифологияси тушунчалари тургани кундек равшан.

Аждодларимиз камида 10–15 минг йил илгари, балки ундан ҳам олдин само кузатувларини тизимли равишда юритган, дейишга асос бор. Қашқадарё вилоятидаги Сийпантош манзилида қояларга муҳрланган қадимий чизгиларда ой кунлари акс этгани айтилмоқда.

Туркийлар антик даврлардан бери фойдаланиб келаётган тақвим – мучал ҳам минг йиллик тажрибаларга таянган аниқ. Юпитер, Сатурн каби сайёраларнинг Қуёш атрофида айланиш даврига таяниб, 12 ҳайвонли мучал системасини ўйлаб топган ота-боболари-

миз кун ва тун тенглашган пайтни аниқлолмаслиги мумкин эмасди. Тарихчи олим Кевин Алан Брукнинг ёзишича, Фарбий турк ҳоқонлиги вориси бўлмиш Ҳазар ҳоқонлигида (650–969 йй.) Янги йил байрами “Улуғ кун” деб аталган ва айнан 21 мартга тўғри келган.

Океан ортида ўзига хос тамаддун яратган ҳиндулар 10–20 минг йиллар илгари Осиёдан кўчиб ўтгани, туркийлар билан умумий генларга эгалигини бугун фан тасдиқламоқда. Қизиғи, маялар баҳор-ёзни “яшқин” деб атар экан, ёш кун – янги қуёш дегани-да бу! Қадим инончларга кўра, қиш батнида эмбрион каби ривожлана бошлаган қуёшнинг навқиронлик фасли айни кўклам-ёзга тўғри келади. Баҳорги тенгқунлик асли “Янги қуёш” байрамидир.

Иштибоҳ шулки, “Наврўз” истилоҳ сифатида таржимага ўхшайди, бошқа тилга ўгириш асосида “кун”нинг фақат бир маъноси, вақт бирлиги маъноси сақлаб қолинган кўринади. 21 мартдан кун эмас, балки йил янгилиниши мантиғи билан фикрласак, фарзнимиз янаям ишончлидек туюлади.

Йилбоши – Наврўзнинг кўҳна илдизлари ҳақида гап кетар экан, қисқа-лунда қилиб тушунтиришга интиланганимиз – ўлиб-тирилувчи табиат концепцияси энг тўғри ва аниқ жавоб бўла олади. Бошқа афсонаю нақллар ушбу дунёқараш негизиде яратилган. Негаки, инсон азалдан образли тафак-

курга мойил бўлиб, ҳаммаша бирор ҳодисани англаши учун ташбеҳу тимсолларга, ўхшатиш қиёсларга эҳтиёж сезади. 120 дostonдан иборат “Гўрўғли” туркуми сюжетлари негизини ҳам мазкур дунёқараш ташкил этади. Гўрўғли қуёшнинг рамзи бўлиб, оддий одамлар каби туғилмайди, балки гўрдан – ернинг тағидан чиқиб келади. Гўрўғли ўлмади ҳам, яна кучга тўлиб қайтиш учун горга кириб кетади (Нарвон ота ҳақидаги ривоятни эсланг).

Ҳар йили Йилбоши – Наврўз яқинлашган сайин оммавий ахборот воситаларида, айнқиқса, ижтимоий тармоқларда урчиб кетадиган турли даъвою иддаоларга қарата айтиш мумкинки, **бу байрамни турлича ёндашувлар – диний, миллий, мафкуравий тазйиқлардан мутлақо холи ҳолида, табиатнинг янгилиниши, яшарий айёми, шоҳу гадо орасидаги тенглик ҳамда турфа эътиқод ва этносга мансуб кишилар орасидаги бағрикенглик тантанаси сифатида нишонлаш зарур.** Зотан, асарлар мобайнида шундай бўлиб келган ҳам.

Йилбоши – Наврўзга нисбатан азалий ва абадий айём таърифини бемалол ишлатиш мумкин. Негаки, ушбу байрам ўткинчи гоёгап билан эмас, олий ҳақам – Вақт билан чамбарчас боғлиқ. Ер Қуёш атрофида айланаверар экан, Йилбоши – Наврўз ҳам ҳар хил кўринишда бўлса-да тантана қилинавереди.

Фаррух ЖАББОРОВ

Ота-боболаримиз йилни асосан икки фаслга бўлишган. Қиш – қисилишдан, ёз – ёзилиш (ёйилиш)дан келиб чиққан. Бу минг йиллар давомида, ҳатто ҳозир ҳам яшаш тар-

ни тўладириб, инсон табиатидаги кузги ва қишки тантанана эҳтиёжни қаноатлантириб турибди. 21-22 декабрда куза-

Шу йил 19 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил, Ўзбекистон Тадбиркорлик ва фермерликни қўллаб-қувватлаш маркази, Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси ҳамда бошқа манфаатдор идора ва ташкилотлар иштирокида Тадбиркорлик кодекси лойиҳасининг муҳокамасига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тадбиркорлик кодекси ишлаб чиқиши кун тартибига қўйилиши бежиз эмас. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Олий Мажлис ва халқимизга йўллаган Мурожаатномасида тадбиркорлик фаолияти-

кенг кўламли ўзгаришларни амалга ошириш бўйича 150 та қонун, 2 мингга яқин фармон ва қарорлар қабул қилинди. Шунингдек, таҳлилларга кўра тадбиркорлик соҳасига тааллуқли бўлган қарийб 14 мингдан зиёд

давлат томонидан бошқариш ва назорат қилиш, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ёки ушбу субъектлар ўртасидаги ўзаро шартномавий муносабатларни тартибга солиш соҳаларида ҳам йирик ҳажмдаги қонунчилик

чиқиб, Тадбиркорлик кодекси лойиҳасини ишлаб чиқиш вазифаси аниқ-равшан белгилаб қўйилди.

Тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи қонунчилик ижодкорлигида янги ёндашувларни жорий этишни тақозо этувчи айрим омиллар мавжуд.

Булар сирасига:

– тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи қонун ва қонун ости ҳужжатлари ўртасидаги нисбатнинг номуаносиблиги;

ҳозирда бузилиши мўлжалланаётган объектлар бўйича компенсация тўловини амалга оширишда муаммолар бор. Бошқача айтганда, тадбиркорлар, фуқароларнинг қонун билан муҳофаза қилинадиган манфаатлари баъзи ҳолларда писанд қилинмаяпти. Тадбиркорлик субъектларидан ҚҚС ундирилиши билан боғлиқ зиддиятли масалалар ҳам бугунги кунда ўз ечимини кутаётган долзарб вазифалардан биридир. Шу нуқтаи назардан барча тадбиркорлик субъектлари фао-

ТАДБИРКОРЛИК КОДЕКСИ ҲАЁТИЙ ЭҲТИЁЖГА АЙЛАНМОҚДА

нинг эркинлиги, хусусий мулк дахлсизлигини амалда таъминлаш бундан буён ҳам давлат сиёсатининг устувор йўналиши бўлиб қолиши ва тадбиркор йўлига тўсиқ бўлиш давлат сиёсатида баҳоланишини таъкидлади.

Ўтган йилги пандемия жаҳон иқтисодиёти учун жуда катта зарар келтирмоқда. Бугунги кунга қадар дунё бўйича 500 миллионга иш ўрни йўқотилган. Пандемиянинг салбий оқибатларини юмшатиш мақсадида ёшлар тадбиркорлиги ва бандлигини таъминлаш учун 100 миллион доллар ажратиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Шунингдек, ёшларнинг бизнес лойиҳаларини кредитлаш ҳамда уларни касб-хунарга ўқитиш учун 1 триллион сўм ва 50 миллион доллар ажратилиши белгиланди.

Маълумки, бундан 4 йил олдин мамлакатимиз Президентининг бевосита ташаббуси билан тадбиркорлик субъектларида текширишлар ўтказишга мораторий эълон қилинган эди. Бунинг натижасида ўтган давр мобайнида республикамизда фаолият кўрсатаётган тадбиркорларнинг сони икки баробар кўпайиб, 400 мингдан ошиб кетди.

Халқаро экспертлар ҳам юртимиздаги бизнес муҳити яхшиланиб бораётганини тан олишмоқда. “Иқтисодий эркинлик” рейтингига мамлакатимизнинг 26 поғона кўтарилгани ислохотларимизнинг халқаро майдондаги яна бир эътирофи бўлди. Айтиш жоизки, сўнгги тўрт йил мобайнида барча соҳаларда

меъриий-ҳуқуқий ҳужжатлар мавжуд.

Тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи қонунчилик ва норма ижодкорлигида янги ёндашувларни жорий этиш тақозо қилинмоқда.

Республикамизда ўтган давр мобайнида миллий қонунчилик тизими бутунлай янгидан яратилди.

Жойларда қулай ишбилармонлик муҳитини яратиш, ёшларни, биринчи навбатда, таълим муассасалари битирувчиларини тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш, аҳолини тадбиркорликка оид ахборот-маълумотлар билан таъминлаш, тадбиркорликнинг барча соҳаларини рағбатлантиришга кўмаклашиш каби вазифаларни амалга оширишга ҳаммамиз бирдек масъулмиз.

Тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш,

ҳужжатлари тизими вужудга келганки, мазкур ҳолат ушбу қонун ҳужжатларини қўллашда муайян қийинчилик ва муаммолар келтириб чиқармоқда. Шу сабабли тадбиркорлик соҳасидаги барча қонун ҳужжатларини тизимлаштириш, такомиллаштириш, уларни конституциявий қонун мақомига эга Тадбиркорлик кодексига жамлаш зарурати пайдо бўлган эди.

2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикаси ривожланишининг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мухташамлаш йили”да амалга оширишга оид давлат дастурининг тегишли бандида тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қайта кўриб

– тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи қонунларнинг ижтимоий муносабатларни тўғридан-тўғри тартибга солишга йўналтирилмагани;

– тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи қонунларни амалиётга жорий этиш механизмнинг етарлича шакланмагани киради.

Қонунларнинг тўлиқлиги, ҳаётийлиги ва тўғридан-тўғри амалга ошириш механизмига эга экани ҳақида сўз оритганда бу борада ҳали кўп иш қилишимиз кераклигини таъкидлаш зарур.

Бугунги кундаги долзарб масалалардан бири – “снос”га тушган объектлар бўйича компенсация тўловини қатъий кафолатловчи нормаларни киритиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Чунки

лиятини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш, мамлакатда бизнес соҳасининг қонуний асосларини мухташамлаш каби мақсадларни ўзида мужассамлаштирган ягона норматив-ҳуқуқий ҳужжатни ишлаб чиқиш ва кенг муҳокама асосида қабул қилиш ҳамда соҳага жорий этиш бугунги давр талаби экани ўз-ўзидан аён бўлиб қолмоқда.

Тадбиркорлик кодексидан кутилаётган асосий мақсад – тадбиркорларнинг ҳуқуқлари, фаолияти эркинлиги кафолатларини тўғридан-тўғри кучга эга қонун ҳужжатида тадбиркорлар учун содда ва раван, ҳаволаки нормалардан холи тарзда, аниқ белгилаб берилишини таъминлаш ва кодекс талабларининг ижтимоий-иқтисодий ҳаётимизда кенг жорий этилишидир.

Ушбу кодекс қабул қилиниши юртимизда бошланган кенг қамровли ислохотлар, янги Ўзбекистончи барпо этиш сари ташлаётган дадил қадамларимизнинг бардавом бўлишини таъминлаш учун мухташам замин яратди. Юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар тақдири, халқимиз фаровонлиги ва ижтимоий барқарорлик, кучли фуқаролик жамиятининг барпо этилиши – жамиятда бевосита тадбиркорлик қатламини кенг ривожланиши ва равнақи билан узвий боғлиқдир.

Дилмурод КАСИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги
Тадбиркорларнинг
ҳуқуқлари ва қонуний
манфаатларини ҳимоя
қилиш бўйича вакил

Саховатли тадбиркор- сенатор

Мен бу инсонни биринчи бор кўрганимда "Zarafshon golden group" компанияси раҳбари экани хаёлимга келмаган. Камтарин, босиқ, истараси иссиқ, сўзлари жўяли Улуғбек Файзиев мени хайрон қолдиргани рост. Қанча одамларга ҳар томонлама моддий-маънавий ёрдам кўрсатиб, беминнат саховатини кўз-кўз қиладиганлар тоифасидан эмаслигини ҳамма биларди.

Улуғбек Файзиев ўзи туғилиб ўсган Қизилтепа туманидан ташқари вилоятнинг олис ҳудудлари саналган Зарафшон шаҳри, Томди, Конимех туманларининг иқтисодий-ижтимоий ривожланишига ҳам муносиб ҳисса қўшиб келаётган тадбиркорлардан бири.

2020 йил нафақат бутун дунё аҳли, балки юрдошларимиз учун ҳам оғир ва синовли йил бўлди. Хайриятки, Президентимизнинг доимий равишда берган топшириқлари, кўрсатмалари асосида халқимиз ушбу синовли кунларни мардонавор-енгиб ўтмоқда. Албатта, бундай машаққатли ишларни амалга оширишда мард ва танти тадбиркорлар ҳам четда томошабин бўлиб тургани йўқ. Қўлдан келгунча ёрдамини аямаганлар қаторида Улуғбек Файзиев ҳам бор эди.

Сир эмас, ўшанда йирик шаҳарларда зудлик билан карантин зоналари қурилганди. У.Файзиев раҳбарлик қиладиган компания томонидан 8,2 млрд сўм эвазига Зарафшон шаҳрида 650 ўринли карантин зонаси 10 кун ичида қурилиб, фойдаланишга топширилганини ҳалигача навойликлар мамнун эслайди. Карантин даврида "Саховат ва кўмак" жамғармасига миллионлаб маблағ ажратилганидан ташқари, 113 оила оталиққа ҳам олинди. Янги иш ўринлари яратилиб, кўплаб ёшларни иш билан таъминлашга эришилди.

2021 йили вилоятнинг энг чекка ҳудудларидан бири бўлган Томди туманида "Истеъмолчилар кутубхонаси", "Истеъмолчилар уйи" компания ҳомийлигида қурилиб, фойдаланишга топширилгани туман аҳолиси ва ёшлари учун ўзига хос совға бўлди. Мазкур комплекда интеллектуал савияни оширишга ёрдам берадиган сиёсий-бадбий адабиётлар ҳамда бепул Wi-Fi тизими билан таъминланган кутубхона, ёшларни тадбиркорликка ўргатиш, бизнес ғояларини амалга оширишга хизмат қилувчи марказ ташкил этилди.

Қарий 25 йилдан буён тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиб келаётган, ўндан ортиқ корхоналар таъсисчиси Улуғбек Файзиевнинг хизматлари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланган. 2019 йили "Дўстлик" ордени билан мукофотланган юрдошимиз халқ, эл ишончига сазовор бўлиб, ўша йили декабрь ойида ўтказилган сайловда вилоят кенгаши депутатлигига сайланди ва Олий Мажлис Сенати аъзоси деган юксак макомга ҳам эга бўлди. Пандемия давридаги саховатли ишлари учун "Саховат ва кўмак" кўрак нишонига муносиб кўрилди. Бир сўз билан айтганда, шундай фидоий, элпарвар инсонлар сафи кенгайверсин, деймиш.

Акшгул ТУЛЕГЕНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси

Ҳоким ўринбосари ҳисоботи қониқарлими?

Депутатлик гуруҳларида

XXI ASR

Халқ депутатлари Бухоро шаҳар Кенгашидаги O'zLiDeP депутатлик гуруҳида муаммоли масалалар ечими бўйича мутасадди корхона ва ташилотлар раҳбарларига сўров юбориш ва ахборотларини тинглаш бўйича изчил ишлар амалга оширилмоқда.

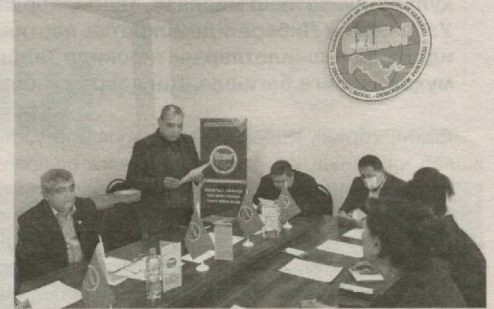
Хусусан, пандемия даврининг ўзида 62 та депутатлик сўрови чиқарилиб, жойларда 15 дан зиёд назорат-таҳлил тадбирлари ташкил этилгани фикримиз далилидир. Ушбу йўналишдаги ишлар "Ёшларни кўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили"да ҳам изчил давом эттириляпти.

Депутатлик гуруҳи раҳбари Жонибек Матниёзовнинг маълум қилишича, яқинда ўтказилган навбатдаги муҳокама мавзуси ҳам долзарб эди. Унда Бухоро шаҳар ҳокимининг ўринбосари – Маҳалла ва оилани кўллаб-қувватлаш бўлими бошлиғи Ботир Иноятовнинг аҳоли, биринчи навбатда, аёллар ва ёшлар бандлигини таъминлаш юзасидан олиб борилаятган ишлар тўғрисидаги ҳисоботи эшитилди.

Бугунги кунда қадимий шаҳарда 279 минг 371 нафар аҳоли истикомат қиладиган бўлса, шундан 127 минг 758 нафари 30 ёшгача бўлган йигит-қизлардир. Уларнинг 4658 нафари "Ёшлар дафтари"га киритилган. Навқирон авлод

вакиллари касб-хунарга ўргатиш ва пировардида бандлигини таъминлаш, бизнес ташаббусларини кўллаб-қувватлаш, ижтимоий ҳимоясини кучайтириш йўналишида қатор лойиҳалар амалга ошириб келинмоқда. Айниқса, 2021 йилда "Ёшлар дастури"нинг ишлаб чиқилгани ҳамда унинг ижросини таъминлаш мақсадида 58 млрд. 205,2 млн. сўм ажратилгани эътиборга молик. Ушбу дастурга биноан 97105 нафар ёш қамраб олиниши кўзда тутилган бўлиб, биргина жорий йилнинг ўтган даври мобайнида жами 727 нафар йигит-қизнинг бандлиги таъминланди. 308 нафар ёш "Устоз-шоғирд" йўналишида ўқитилди.

Йигилишда, шунингдек, Бухоро шаҳрида аёллар бандлигини таъминлаш бўйича олиб борилаятган ишлар юзасидан ҳам атрофлича сўз юритилиб, бу борадаги камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш юзасидан тезкор чоралар қўришга келишилди. Халқ ноибларининг мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда олиб бо-

раётган ишларини янада жонлантириш масаласи диққат марказида турди. Улардан 4465 нафари "Аёллар дафтари"га киритилган. Эҳтиёжманд хотин-қизлардан 277 нафари доимий иш билан таъминланган. 212 нафар аёл эса турли касб-хунарга ўқитилиб, мустақил ишлаш кўникмаларини ҳосил қилган. Бошловчи тадбиркор аёллардан 61 нафарига имтиёзли кредит олишга кўмакқилинган.

Аёллар ва ёшлар бандлигини таъминлашда маҳалла фуқаролар йиғинлари зиммасида ҳам катта масъулият бор.

– Маҳалла раисининг фаол ислоҳотчи сифатида иш юритиши зарурлиги бугунги куннинг энг муҳим талабларидан биридир, – дейди Халқ депутатлари Бухоро шаҳар Кенгаши депутати Наргиза Дилова. – Афеуски, бу

ҳаётий ҳақиқатни ҳамма ҳам тўғри тушуниб етгани йўқ. Масалан, ҳозирги пайтда шаҳардаги 31 та МФИ бинолари таъмир-таलाб бўлиб турибди. Алмисокдан қолган компьютерлар хизмат муддатини аллақачон ўтаб бўлган, уларни янгилари билан алмаштиришга ҳали шोшилишмаётгани ачинарли.

Кун тартибидagi масалалар юзасидан сўз олган халқ ноибларидан Матлуба Бадриддинова, Аслиддин Камолов, шунингдек, партия фаолларидан Ахтам Исаев, Дилфуза Сулаймонова ва бошқалар муҳокама этилган мавзулар бўйича фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

O'zLiDeP депутатлик гуруҳи йигилишида Бухоро шаҳар ҳокими Уткир Жумаев ҳам сўзга чиқди.

Асқор ИСТАМОВ,
"XXI asr" мухбири

Аниқ савол

Қоракўлда ёшлар бандлиги таъминланяптими?

XXI ASR

O'zLiDeP Бухоро вилояти Кенгаши томонидан Қоракўл туманида ёшлар бандлигини таъминлаш ва бўш вақтини мазмунли ташкил этиш бўйича амалга оширилаётган ишларнинг натижадорлиги ўрганилди.

Қоракўл олис туманлардан бири. Асосан қишлоқ хўжалиги ва чорвачиликка ихтисослашган. Туманда 30 ёшгача бўлган 1247 нафар йигит-қиз "Ёшлар дафтари"га киритилган. Улардан 1057 нафарига фермер хўжаликлари ҳисобидаги экин майдонларидан 10 сотихдан ер берилган. Хусусан, "Жонибек Абдусалом ўғли" фермер хўжалиги 6 нафар ёшга бугдой экилган ерлардан ажратган. Дилфуза Худева шундай ёшлардан бири. У ҳам 10 сотих ерни қабул қилиб олди.

Партия фаолларининг кейинги манзили "Қоракўл" МФЙга қарашли Ўтқи-Дўрмон қишлоғидаги томорқачилик ва иссиқхоналарни даромад манбаига айлантирган хонадонлар бўлди. Айни пайтда мазкур маҳаллада 100 га яқин иссиқхона ташкил қилинган бўлиб, қарий 300 нафар ёш доимий иш

билан таъминланган.

Ака-ука Раим ва Қаюм Зокировлар хонадонида ташкил этилган иссиқхоналар ёнида ёшлар учун маҳорат дарслари ташкил этилди. Раим Зокиров даставвал лимон, помидор, бодринг, тарвуз, қовун, булғор қалампирни кўчатларини етиштиришнинг сир-асрорларидан сўзлади. Оиласи астойдил меҳнат натижасида фаровон яшаётганини тўлқинланиб гапирди.

Валижон Пирназаровнинг хонадонидagi маҳорат сабоғида ҳам иссиқхонада етиштирилаётган маҳсулотлар намойиши билан биргаллик даромадни қандай ошириш сирлари ўргатилди. Шу ерлик тажрибали деҳқонларнинг сўзларига кўра, туманда илгари томорқачиликка, айниқса, иссиқхоналар ташкил этишга деярли эътибор берилмасди. Аҳолининг кўпчилиги чет элга ишлаш мақ-

садида чиқиб кетарди. Ҳозирги кунда эса кўпчилик хонадонидagi томорқасида 1 сотихдан 5 сотихгача бўлган ўлчамдаги иссиқхоналар ташкил этишга қизиқиб борапти. Бунда Бухоро вилояти ҳокимлиги ва "Томорқа хизмати" МЧЖлар томонидан аҳолига арзон иссиқхоналар ташкил этиб берилаётгани катта мадад бўляпти. Албатта, буларнинг барчаси давлат томонидан ажратилаётган субсидиялар ва имтиёзли кредитлар ҳисобидан амалга оширилмоқда. Жумладан, "Аёллар дафтари"га киритилган Саодат Боқиева хонадонида ҳам субсидия асосида иссиқхона куриб берилди.

Партия "Ёшлар қаноти" томонидан тумандаги "Полвонлар" МФИда навқирон авлодининг вақтинчи мазмунли ташкил этиш бўйича амалга оширилаётган ишлар билан ҳам атрофлича танишилди. Спорт тўғрақларининг фаолияти таҳлил этилиб, тегишли таклиф-тавсиялар ишлаб чиқилди.

O'zLiDeP Бухоро вилояти
Кенгаши матбуот хизмати

ЙПХнинг иши хом экан-ку!?

АХВАЛ

Хато устига хато. Вазият тобора чалкашиб, чувалашиб бормоқда. Бир бошидан қисқача баён айлай. “XXI asr” газетасининг шу йилги 1-сонида (7 январь) “Йўлдаги ёлгончилар ёхуд ЙПХ планшетлари кимларни чув туширяпти?” сарлавҳали мақолам эълон қилинганди. Материални шахсан ўзимнинг бошимдан ўтган бир воқеа асосида қоралаганман.

“...газетамиз чиқадиған куни (9 декабрь эди) ишдан кечроқ қайта-ётгандим. Шота Руставели кўчасидан Муқимий кўчасига қайрилишда, қийишқ кўпригининг тагида, ЙПХ нозирининг қизил тағи ишорасига кўра, ўзим ҳайдаб юрган, тахририятимизга қарашли, давлат рақами “748 DBA” бўлган “Нексия” машинасини четга олдим.

Инспектор ҳужжатларни текшириб, планшетини ишга солди. Дабдурустан “Машинагизни стоянкага тикамиз”, деб қолди. Нега? Унинг айтишича, 30 май куни расмийлаштирилган жаримани тўламасдан қочиб юрган эмишман. Қанча беришим лозим? 115 минг сўм! Қандай қондан бузибман? Йўл белгиси! Қаерда содир бўлган бу воқеа? Факт борми, видео ёки фото? Планшетда кўрсатилмас экан. Нега шу вақтгача хабар берилмаган? Бу ЙПХнинг муаммоси бўлмаса, кимнинг муаммоси? Огоҳлантирилмасам, мен қаердан биламан, сиртдан баённома тузиб юборишганини?.. Икки кун ўйлаиб юрдим: 30 май куни қаерга борган эканман? Карантин пайти эди-ку! Қандай қондан бузган бўлишим мумкин?..”

Ушбу мақолам юзасидан **Ички ишлар вазирлиги ЙХББ ахборот хизмати yhxbb.uz** сайтида маълумот берди.

Унга асосан “XXI asr” газетасининг 5-сонида (4 февраль) “ЙПХ инспек-

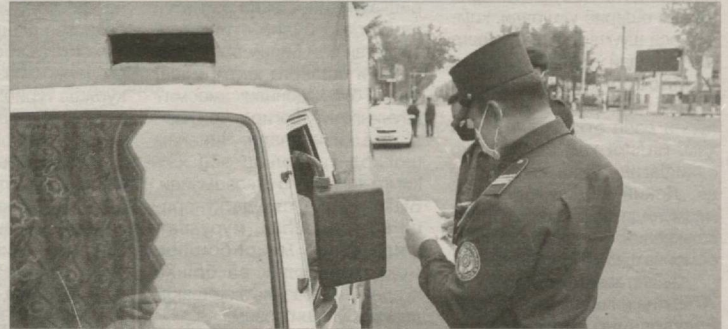
торига “танбех” берилди” сарлавҳали мақола эълон қилинди.

“...Сурхондарё вилояти ИИБ ЙХБ томонидан ўтказилган хизмат текширувига кўра, 2020 йилнинг 30 май куни вилоят ИИБ ЙХБ ЙПХ ходими **О. Хуррамов** томонидан “Лабо” русумли, **01 748 DGA** давлат рақам белгили автомобиль ҳайдовчиси 1.1 йўл чизигини босиб ҳаракатлангани учун тўхтатилиб, ҳайдовчи **Ш. Узбековга** нисбатан тегишли тартибда баённома тузилган. Ушбу қоидабузарлик ҳолатини “Мамурий амалиёт” автоматлаштирилган ахборот алмашинув тизимига (КААТ) кириштириш жараёнида инспекторлар **И. Туропов** ва **Ч. Худоев** томонидан **01 748 DGA** давлат рақам белгиси ўрнига **техник хатолик туфайли 01 748 DBA** давлат рақам белгиси ёзиб юборилган ва шу бўйича жарима қўллаш тўғрисида қарор чиқарилган.

Хизматда йўл қўйган камчиликлар бартараф этилиб, ушбу ҳолат қоидабузарлик содир этган “Лабо” русумли, **01 748 DGA** давлат рақам белгили автомобиль ҳайдовчиси **Ш. Узбековга** қаратилган.

Шунингдек, хато ва камчиликларга йўл қўйган **Ч. Худоевга** “танбех” интизомий жазо чораси қўлланилган...”

Шу билан муаммо ҳал этилибди-да, деб хомтама бўлган эканман.

“Айбдор топилди, эл кўзига бўлсам, жазоланди. Хато тузатилди. Яна сенга нима керак?” дорсиз!

Бу ёғини эшитинг. Яқинда ўша “Нексия” машинасини (давлат рақами **01 748 DBA**) техник кўриқдан ўтказишга борилганида яна ўша эски жарима электрон тизимдан чиқиб турибди-да. Тушунтиришларимиз бекор. Тўламасанг, ўтолмайсан! Қондаси шунақа! Яна бир муаммога дучор бўлмаслик учун тахририят ҳисоб-рақамидан “бегона жарима суммаси” ўтказиб берилди.

Аччиқ ичакдек чўзилган машаа охирига етгунича кўча-кўйда “техник кўриқ мuddати ўтиб кетгани” рўқач қилиниб, “ҳақли равишда” янги жарима бўйнимизга илинамасин дедик.

Кейин дўппини бошдан олиб, обдон ўйлаб кўрсан, ЙПХ инспекторлари бир техник хатони тuzатаётиб ишни хом қилган, хизматда аввал йўл қўйилган камчиликни охиригача бартараф этмаган кўрнана.

Ўша машхур жарима “Лабо” русумли, 01 748 DGA давлат рақам

белгили автомобиль ҳайдовчиси Ш. Узбековга қаратилган-у, автомобиль маълумотлари (“Нексия” русумли, 01 748 DBA давлат рақам белгиси) ўзгартирилмаган.

Аслида, Ички ишлар вазирлиги ЙХББ ахборот хизмати иддао қилганидек, техник хато мана шу битта ҳарф – “В” ва “G” да эди-ку! Ёки жўрттага қилинмоқдами, деган иштибоқ уйғонади.

Хуллас, Ички ишлар вазирлиги ЙХББ икки муаммони ҳал этишда қатъият кўрсатишига ишонамиз:

- 1) вазият тақозосига кўра, вақтинчалик чора сифатида тўлаб турилган “бегона жарима суммаси” тахририят ҳисобрақамига тезда қайтариш;**
- 2) ЙПХ инспекторлари саводи, малакаси ва масъулиятини мунтазам ошириб бориш.**

Токи “давлатнинг ишонган одамлари” йўл қўйган биргина хатони деб фуқаролар ойлаб овороқ сарсон бўлиб юрмасин!

Фаррух ЖАББОРОВ,
“XXI asr” мухбири

Замонавий эҳтиёж

Ижро интизомига қачон риоя қиламиз?

Ёхуд “электрон офис тизимлари” хизматидан фойдаланишнинг афзалликлари хусусида

Хукумат қарорлари, қабул қилинаётган ҳужжатлар, қўйилган вазифаларнинг ўз вақтида амалга оширилиши юзасидан олиб бориладиган ишлар, ижро интизомини таъминлаш, аввало, жойлардаги раҳбарлар зиммасига тушади. Мамлакатимиз раҳбари ҳузурда шу йилнинг 18 январидан ўтказилган йиғилишда ижронини лойиҳа босқичида режалаштириш, ижронини ташкил этиш ва кўмаклашиш, баҳолаш, назорат қилишдан иборат тўрт босқичли тизимни жорий этиш чоралари муҳокама қилинди.

Назорат қилиш бошқаруви ташкиллаштириш, режалаштириш ва тартибга солиш каби муҳим функцияларидан ҳисобланади. Ижро интизомини назорат қилиш бошқарилаётган тизимнинг ҳақиқий ҳолати даражасини белгилаб беради, режадаги ва эришилган натижаларни қиёсалар орқали оқсаётган соҳаларни аниқлаб, муаммони бартараф этишга ёрдам беради. Ижро интизомини таъ-

минлаш ва уни назорат қилишда раҳбарнинг ўрни шундан иборатки, раҳбар самарали назорат орқали хато ва камчиликларни ўз вақтида аниқлаб, уларни бартараф қилиш бўйича тезкор чораларни қўриши лозим. Ижро интизомининг коэффиценти ҳисобот даврида ишчининг олдига қўйилган вазифалар ва бажарилган вазифалар нисбати орқали ҳисобланиши мумкин. Бунда ишчи ўз олдига

қўйилган вазифаларни тўғри ва аниқ тушунган бўлиши ҳамда раҳбар томонидан ҳисобга олинган бўлиши зарур.

Ижро интизомини таъминлашда вазифа қўйилганида SMART форматидан фойдаланиш қулайроқ. Ушбу форматда ижрочига берилаётган ҳар бир топшириқ камиди куйидаги жиҳатларга эга бўлади: аниқ ном; аниқ ва тушунарли мазмун; амалга ошириш имкони; аниқ бажариш мuddати. Ходим олдига қўйилган вазифа электрон жадвалда акс эттирилиши лозим. Бундан бевосита бошлиқлари хабардор бўлиши шарт. Ҳар бир вазифа SMART форматда қўйилиб, ходим бундан тезкор хабардор қилиниши керак. Вазифа мuddатини эслаб турадиган тизимдан фойдаланиш мақсадга

мувофиқ. Ходим учун олдида турган вазифани қулай визуал формасини яратиб бериш раҳбар зиммасига тушади.

Ижро интизомини таъминлашда вазифанинг бажарилишига комплекс ёндашув амалга оширилиши лозим. Бунда куйидаги принциплардан фойдаланиш мақсадга мувофиқ: 1) вазифани бажариш йўналишларини биргаликда муҳокама қилиш, барча таваккалчиликларни кўриб чиқиш учун жараённинг ҳар бир қатнашчисини муҳокамага жалб қилиш, ҳаммининг фикрини эшитиш; 2) барча ходимларни ижро интизомининг назорат тизими ва ишлаш принципларидан хабардор этиш, бунда ижро жараёнида йўналишлар шафқатлигини таъминлаш кўзда тутилиши керак; 3) кетма-кетлик ва до-

имийлик: ходимлар ҳар бир топшириқ қатъий мuddатлар доирасида белгилаб қўйилгани ва ўз вақтида бажарилмаслиги муайян оқибатларга олиб келишини аниқ билсалар, ижро интизими кучаяди.

Замонавий иш ташкиллаштирилиши жараёнида ҳужжатларнинг электрон айланмасидан фойдаланилади. Бошқарув томонидан бериладиган топшириқларнинг ўз вақтида амалга оширилишини таъминлаш мақсадида ходимлар ижро этилиши лозим бўлган вазифаларни ягона базага кириштирилари, ҳар бир вазифанинг мuddати, қатнашчилари, категорияларини белгилаб, кундалик эслатиш функцияларидан фойдаланишлари, мuddати ўтган топшириқлар бўйича электрон ҳужжатлар айланмаси тизимида алоҳида реестр тузиб, мунтазам мониторинг олиб боришлари ижро интизомига риоя қилинишига кўмакчи бўлади.

Электрон ҳужжат айланмаси тизимидан фойдаланишни йўлга қўйиш шундай натижага олиб келадики, ходим иш куни бошланишида ўз компьютерини ёқиб биламан барча босқичдаги вазифалари чиқиб келади: “бажарилишдаги”, “мuddати ўтган” каби. Ходим керакли қаторларни тўлдиргач, кейинги ишларини бошлаши мумкин бўлади. Раҳбар эса ўз компьютерида барча қўйилган топшириқларнинг бажарилиши жараёнидан хабардор бўлиб боради. Ижро интизомини назорат қилишда самарали “электрон офис тизимлари” хизматидан фойдаланиш иш жараёнини сифатли ва шафқатли амалга ошириш ҳамда қўйилган вазифаларнинг ўз вақтида бажарилишида муҳим роль ўйнайди.

Нилуфар ШАРИПОВА,
Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузурдаги Давлат бошқаруви Академияси таянч докторанти

Саҳифага сиғмас умр

Киши умрининг ўлчови йўқ. Бўлса ҳам, у – ўта нисбий. Чунки кимдир етмиш йиллик ҳаёти мобайнида не-не буюк ишларни амалга ошириб улгуради, кимдир эса шунча йилни шамолга совургандай ўтказиб юборади.

Мабодо таржимаи ҳол ёзишга тўғри келса, маълумотларни баён этиш учун Алига ҳам, Валига ҳам баъзан бир саҳифагина ўрин ажратилади. Лекин ҳамма гап унинг мазмунида-да. Саҳифа билан саҳифанинг орасида Ер билан осмонча фарқ бўлади, албатта. Келинг, аввал бугун муборақ 70 ёшини нишонлаётган Ўлмас Расуловнинг умр саҳифаси билан қисқасига танишайлик.

Таниқли бастакор, хонанда, созанда. Ўзбекистон халқ артисти (2005). Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти миллий кўшиқчилик кафедраси профессори.

1951 йили Сурхондарё вилоятининг Денов туманида таваллуд топган. 1967 йили Бухородаги кўзи ожиз болалар махсус интернат-мактабини тамомлаб, шу шаҳар мусика билим юртида, сўнг эса Тошкент давлат консерваториясида тахсил олган (1971 – 1976).

1976 – 1987 йиллари Бухорода ижод қилди. Ўзи ўқиган Бухоро мусика билим юртида дарс берди, Бухоро давлат университети мусика факультети қошидаги мақом кафедраси ташкилотчиси ва мудир, Бухоро давлат филармонияси қошидаги “Сайқал” мақомчилар халқ ансамбли ташкилотчиси ва бадий раҳбари бўлди. У айни пайтда Тошкент давлат консерваторияси (1987 – 1994) ва бошқа қатор мусикий таълим даргоҳларида фаолият кўрсатиб келяпти.

Яратган мусикий асарлари, гижжақда ижро этган гўзал куйлари, кўшиқлари билан танилди. “Бобур”, “Кеча ва кундуз” видеофильмлари, “Имом Бухорий” бадий фильмига куйлар басталади. “Имом ал-Бухорий” видеофильмининг мусикаларини ёзди. “Лайли ва Мажнун”, “Бобур”, “Лафз” видеофильмларида муаллифлик асарлари билан иштирок этди. Биринчи республика “Мақом” ижрочилари танлови ғолиби бўлди (1983). Мақом, хусусан, Бухоро “Шашмақом”ининг йирик билимдони. Бу санъат йўналишининг ҳам назарий, ҳам амалий жонкуяр тарғиботчиси. Уч илмий рисола ва ўндан ортик илмий мақола муаллифи. “Мақом кечаси”, “Кўнгил – майхона”, “Сўз ва соз баъзи” мавзуларида мусикий маърузалар ва концертлар уюштирди.

Ўзбекистон телевидение ва радио компанияси фонотекасида юздан ортик бастакорлик асари, мақом ва мақом йўлида ижро этган бир неча ашула ва куйи сақланади.

Франция, Голландия, Россия, Эрон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистонда ижодий сафарда бўлиб, ўзбек мақомини тарғиб қилди.

Устозлар ва шогирдлар

Ижодкорлик ҳам қизиқ майдон. Бир мuddат одамлар ким-

ларнинг шогирди эканини суриштиради. Нарироққа бориб эса шогирдларинг кимлигини сўрай бошлашади. Иккаласи ҳам бирдай муҳим-да. Кишига устозларига қараб баҳо бериш мумкин. Лекин ўзи етук санъаткор бўлиб етишса-ю, тўплаган бой билим ва тажрибасини ёшларга юктирмаса, бу ҳам бир худбинлик эмасми? Шунинг учун шогирдлари кимлигига қизиқилади. Чинакам шогирд тайёрлаш эса ҳар кимга ҳам насиб этавермайди. Бунинг учун устозда унарини қизганмаслик, муруват, фидойилик, меҳрибонлик, меҳнатсеварлик ва бошқа кўпдан-кўп фазилатлар шакллланган бўлиши лозим.

Аминжон Насриддинов,

ясининг ҳозирги Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институтида ишлардим. У ерда кўп улуг олимлар меҳнат қилар эди. Бир куни эрталаб профессор Фаттоҳ Абдуллаев профессор, ўша маҳалда Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси (кейинчалик академиги) Иззат Султон билан кўриша туриб:

– Бугун эрталаб нонушта маҳали радиони эшитдингизми? – деб сўраб қолдилар.

Иззат Султон домла бир пайтлар Ўзбекистон радиосига раислик қилган, радионинг жамиятдаги ўрнини жуда улуглар, уни “текин газета” деб айтар эдилар. Катта бир мамлакатда ўта муҳим бир воқеа юз бергани эълон қилинган-у, Иззат ака

лаб” ашуласининг куйи қандай яратилганига қизиқди. Гапни бу куйнинг бастакор кўнгилдаги муҳаббатнинг оташин кучи билан яралганига ишора қилмоқчи ҳам бўлди, чамамда.

Ўлмас ака ўзларини тушунмаганга солиб:

– Бунақа куйлар би-и-р берилди-да, – деб қўя қолдилар.

Чиндан ҳам, бу куйда илоҳий илҳомнинг соҳир қуввати бордек. Бунақа куйлар би-и-р яралади-да.

Илҳом

Дарвоқе, бу бастакоримиз кўшиқларга куй боғлаш борасида унчалар сермаҳсул эмасдек. Чинакам илҳом келмагунча куй яратмайдилар. Ахир, илҳомсиз яратилган куйнинг кимга кераги бор? Тўғри келган шёғрни кўшиққа айлантиравершидан Худо асрасин. Тузсиз-таъмсиз кўшиқлар бемаза қовуннинг уруғидай кўпайиб кетаётгани асосий сабабини ана шу илҳом

Кўзга айланган кўнгил

келса-келмаса куй басталайвершидан излаш лозим.

Мақом ва аруз

Мақом – мумтоз миллий мусикий санъатимиз. Аруз – минг йиллик мумтоз шەриятимизнинг аънанавий вазни. Мусикада такт бор, арузда – рукн. Арузда битилган шёғрга куй басталанса, такт билан рукн айнан мос тушади. Бу ерда такт ва рукнни майдалаб тушунтиришининг имкони йўқ. Фақат бир нарсани айтиш керакки, масалан, ўн бир ҳижоли вазн иккита тўрт ва бир уч ҳижоли рукндан ташкил топган бўлади. Энди, албатта, унга басталанган куй ҳам иккита тўрт ва битта уч зарбли тактдан иборат бўлиши шарт.

Мақомни ҳақиқий даражада ўрганиш учун, табиийки, арузни ҳам ўзлаштириш шарт. Афсуски, ҳали тўлиқ бунга ўтилгани йўқ. Аммо бошланди.

Икки йилча бурун Ўлмас ака раҳматли укам, филология фанлари номзоди, доцент Мирзааҳмад Олимовнинг “Аруз рисоласи” китобини сўрадилар. Етказдик. Кейин эшитсам, “Арузни биласизми?” мавзусида талабалар концертини ташкил этибдилар.

Мен мусика аҳлидан биринчи кишининг аруз назарисига оид китоб излаганини кўришим. Ҳозир ҳатто адабиёт аҳли орасида ҳам бу вазни пухта биладиганлар жуда-жуда кам топилади.

Ғижжақ

Ғижжақ – ажойиб соз. Унда дутор ёки рубобдаги қарийб бир қулоч ёғочдаги ноталар бир қаричгинага жойлаштирилган. Миллиметрга адашсанг, тамом – куй бузилиб турибди-да. Устига-устак, ғижжақда парда йўқ.

Куй ижросида ансамблдаги ҳамма сознинг ўз ўрни бор, албатта. Лекин ғижжақ хаёлимда кўнгилнинг туб-тубида яширин ноталарни юзага чиқариб беради. Яна бир сири шуки, ғижжақ одамнинг товушига энг яқин жаранг чиқаради. Шунинг учун у ансамблини бошқаради. Ҳатто Фарб санъатида ҳам ансамбллар скрипкачининг камони ишораси билан куй бошлайди. Скрипкачи ансамблнинг ижрочи дирижёри саналади.

Кўёш ва кўёшимиз

Ўлмас Расулов бир мушоабада ажиб оҳорий бир фикр айтган: “Шундай одамлар борки, Кўёшни кўра олади-ю, Кўёшини кўра олмайд. Шундай одамлар борки, Кўёшини кўра олади-ю, Кўёшни кўра олмайд. Яна

шундай одамлар борки, Кўёшга ҳам, Кўёшига ҳам бефарқ. Муштарийларни ана шундай бефарқликдан Яратганининг ўзи асрасин!..”

“Кўзни юмгил, кўзга айлансин кўнгил!..”

Радий Фишининг “Жалолиддин Румий” романи бир бобида бу улуг шоирнинг шу сатри эпиграф қилиб келтирилган. Уни Ўзбекистон халқ шоири Жамол Камол ўзбекчага шу тарзда ўғирган. Маънога эътибор қилинг: кўз кўнгилга айланиши учун уни юмиш керак экан!

Ана энди ўзимизга ўзимиз бир-икки савол берайлик... Нима учун яхши куй ё кўшиқ эшитмоқчи бўлсак, беихтиёр кўзларимизни юмиб оламиз? Куй ва кўшиқни кўнгил орқали ҳис қилиш учун! Нима учун кўп созанда ва хонандалар ижро маҳали беихтиёр кўзларини юмиб олади? Куй ва кўшиқни кўнгилдан ижро этиш учун! Нима, кўз кўнгилга халақит қиладими?

Илм исботлаганки, одам ахборотнинг асосий қисмини кўзи орқали олади. Куй ё кўшиқ обдон дилга сингиши учун кулоқ билан кўнгил ўртасида кўз ўралашмаслиги керак.

Ўлмас Расулов учун куй ва кўшиқнинг дилга обдон сингиши учун кўз ҳеч қачон халақит қилмаган. Бу дақиқликка ҳар ким ета олмайд. Бу даража фақат ўзларига ўхшаганларгагина насиб этиши мумкин, холос.

Кўзнинг кўнгилга айлангани шу бўлса керак-да.

Султонмурод ОЛИМ

Фахриддин Содиқов, Маҳмуджон Мухаммедов, Риски Ражабий, Исҳоқ Ражабий, Ҳикмат Нейматов Ўлмас ақанинг устозлари ҳисобланади. Таниқли шогирдларидан айримларини санасам ҳам, масала ойдинлашса керак: “Шарқ таронлари” халқаро мусиқа фестивали Гран-при соҳибаси, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист Насиба Сатторова, Ўзбекистон халқ артисти Марям Сатторова, Ўзбекистон халқ ҳофиси, Тошкент вилояти “Мақомчилар” ансамбли бадий раҳбари Соҳибжон Ниёзов, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артистлар Рустам Абдуллаев, Сайёра Зоҳидова...

бундан беҳабар қолгандек бир ҳаяжон билан боқиб:

– Хўш? – дедилар.

– Бир кўшиқ берилди, бай-бай-бай, кўшиқмисан кўшиқ-да ўзим. Бадалларим яйраб кетди. Азбаройи таъсирланганимдан йиғлаб юборай дедим-е! Ана оҳанг-у, ана куй! Мана нолано, мана ижро!..

Фаттоҳ ака мактовни тўхтатмас, ўзи нима кўшиқлигини айтмас эдилар. Охири Иззат ака:

– Қайси кўшиқ экан? – дедилар аниқлик киритмоқ учун. – Мавлуда Самандарова деган бир қизимиз “Ўзбекку тожикча-лаб...” деб бир ашула айтди, бу яқинда бунақа фосоҳату бунақа нафосат билан куйланган кўшиқ эшитмаган эдим. Ана майинлиг-у, ана миллийлик!

Яқинда телевидение кўрсатувларидан бирида Ўлмас Расулов шогирдлари ва завжиялари Мавлуда Самандарова билан бирга чиқдилар. Бошловчи марҳума шоира Мукаррама Фафқорова шёғри билан айтадилар “Ўзбекку тожикча-

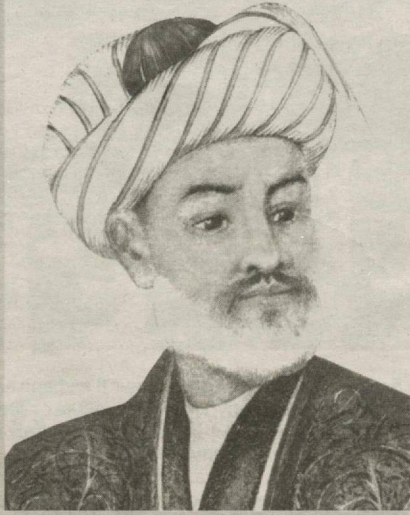
“Текин газета”да янграган соҳир кўшиқ

Адашмасам, ўтган аср 80-йилларининг бошлари эди. Ўзбекистон Фанлар академи-

Беш аср – икки шоир

Алишер Навоийнинг 580 йиллиги ва
Абдулла Ориповнинг 80 йиллиги

**Беш юз саксон йил ҳали муддатми бу,
Ғазалларинг янграр асри олдинда-ку!
Занжирбанд тил занжирини ахир узди,
Куйламоқни бошлар халқим – паймони шу.**

**Мерос этиб, сен қолдирган шеърү ғазал,
Инсон руҳин кўкка ундаб янграр азал.
Замонанинг садоси бор ҳар байтингда,
Худди кеча ёзилгандек мос ва тугал.**

**Доно-доно ҳикматларинг дур-жавоҳир,
Фарҳодларинг мардлар ичра энг баҳодир
Буюклигинг олдида хўп таъзим этиб,
Шеъринг уқиб, руҳингни шод этар Нодир.**

Ажабланарлиси, Алишер Навоийнинг 580 йиллиги тантаналарига Абдулла Ориповнинг 80 йиллиги тадбирлари улашиб кетди. Икки орадаги фарқ 500 йил! Қаранг, роппа-роса беш асрдан сўнг яна бир буюк шоир дунёга келган!

Президент Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 2 декабрдаги “Ўзбекистон Қаҳрамони ва халқ шоири Абдулла Орипов таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида”ги қарори олқишга лойиқ ҳодисадир. Ушбу ҳужжат асосида мамлакатимизда атоқли ижодкор хотирасини абадийлаштиришга қаратилган кўплаб саъй-ҳаракатлар амалга оширилаётгани таҳсинга сазовор.

Абдулла Ориповнинг бетакрор мероси ҳали узоқ йиллар давомида ўрганилса, ажаб эмас. Унинг ҳар бир шеърисида бошқа шоирлар айта олмаган фикр, мазмун, дард, илм, тарбия ва маърифат бор. Масалан, “Абдулла Орипов шеърисида Ватанга меҳр туйғуси” мавзусида изланиш олиб борилса, жуда ажойиб илмий иш юзага келар эди. “Тилла балиқча” деган шеърини олиб қарайлик. Содда тилда ёзилган, бор-йўғи саккиз қатор.

ТИЛЛА БАЛИҚЧА

*Тухумдан чиқди-ю келтириб уни
Шу лойқа ҳовузга томон отдилар.
Ташландиқ ушоқ еб ўтади куни,
Хору хас, хазонлар устин ёптилар.*

*Дунёда кўргани шу тор ҳовузча
Ва мудроқ толларнинг аччиқ хазони.
Менга алам қилар, тилла балиқча
Бир кўлмак ҳовуз деб билар дунёни...*

Ушбу саккизлик мазмунини таҳлил қилишга ҳар қандай қаламнинг ҳам кучи етавермайди. Унга фақат Абдулла Ориповнинг учи ўткир қилиб йўнилган қалами керак. Шундай бўлса ҳам, шеърининг бир қиррасига мухаммас ёзгим келди:

**Тилла балиқчага дунёнинг бори
Кўлмақда хазон еб ўтган кундадир,
Дарёлар, кўллардан йўқдир хабари,
Балиқчанинг бахти балки шундадир.**

“Сув” деган шеърига ҳазил деган изоҳ берилган бўлса-да, кўтарилган мавзунини шунчаки юмор деб аташ ҳам жуда қийин, аслида ҳақиқатга кўпроқ яқиндек туюлади.

СУВ

(Ҳазил)

*Жуда ажойибдир инсон удуми,
У сувни жуда ҳам, жуда ҳам суяр.
Дейлик, бирор жойда ниҳол кўрдими,
Албатта тагига сув қуяр.*

*Чанқаб келганда-ку бирор ташна лаб,
Албатта сув ичар мириқар, тўяр.
Ортиб қолганин ҳам ҳатто авайлаб,
Эгидан ё бошидан қуяр,*

*Сув обморларин-ку айтиб ўтирмай,
Инсон бундай ишни жойига қўяр.
Учраган пучмоқни қовлаб эринмай,
Албатта, у ерга сув қўяр.*

*Хўш ундан кейин-чи,
Хўш ундан кейин,
Инсон сувдан яна қандай завқ туяр?
Бекор қолганида, баъзида секин
Бир-бирин тагига сув қуяр.*

СУВ (Мухаммас)

**Тургунлик йиллари, айниқса,
Сув қуйиш чиқди хўб авжига.
Қанчалик соф диллар фарқ бўлди
Қуйилган сувларнинг мавжига.**

**Режасиз “сув қуйиш” туйғайли,
Дарёлар тиндилар, Орол қуриди.
Бугун Помир узра туз-тўфон сайли,
Шўрланган сут эмиб, гўдак ҳориди.**

**Бас, етар! Яхшиси, сувни тинч қуйиб,
Гуноҳлар олдида оқланинг.
Шу сувдан бир бора бош узра қуйиб,
Тургунлик дардидан покланинг.**

Абдулла Орипов “Созим” шеърисида шундай деган эди:

**Мен шоирман, истасангиз шу,
Ўзимники эрур шу созим.
Бировлардан олмадим туйғу,
Ўзгага ҳам бермам овозим!**

Шоир бутун ижоди давомида шу сатрларга содиқ қолди. Унинг ҳар бир шеърисида ҳеч ким айта олмаган сўз бор, илмийлик ва кашфиёт бор. Бу ҳолатни қуйидагича ифодалагим келди:

**Қайси халқ истамас Сиздай шоирни,
Беқиёс қолажак ўлмас созингиз.
Бировлар туйғуси Сизга не керак,
Барчадан жарангдор ўз овозингиз!**

Нодир ЖУМАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати, иқтисод
фанлари доктори, профессор

Шу йилнинг февраль ойида ўзбек шеърисати султони, халқимизнинг фахри ва ғурури, шоир, йирик давлат арбоби Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллиги мамлакатимизда кенг нишонланди. Яқинда ушбу санага бағишлаб юбилей тилла тангалари чиқарилгани ҳам ҳазрат бобомиз донгини дунёга таратиш, улуг мутафаккирни жаҳон таниши ва тан олиши йўлидаги ҳаракатлардан биридир.

Уйғун ва Иззат Султон қаламига мансуб “Алишер Навоий” драмаси, албатта, бадий асарлиги боис тарихий ҳақиқат қай даражада қарор топгани баҳс ва мунозараларга сабаб бўлишини таъкидлаш зарур. Масалан, Алишер Навоий ва Хусайн Бойқаро ўртасидаги муносабатларга бошқача тус берилган. Яқинда “ЎзРепорт” телеканали Алишер Навоий мақбара-сидан репортаж тайёрлади. Шунда афғонистонлик олим буюк аждодимизнинг шоир ва давлат арбоби сифатидаги фаолияти ҳақида жуда илиқ сўзлар айтди. Аллома бобомизнинг Хусайн Бойқаро кўлида жон бергани ва шундан сўнг султоннинг қаттиқ изтироб чекиб, касал бўлиб қолгани ва бир неча йил яшаб вафот этгани ҳақида гапирди. Айниқса, мамлакатнинг ўша пайтларда гуллаб-яшнагани, адолат тантана қилгани, улкан бунёдкорликлар амалга оширилгани ҳақида тўлқинланиб сўзлади.

“Алишер Навоий” драмасида Хусайн Бойқаронинг “Сиз дунё кайфу сафоларидан кечиб нима орттирдигиз?” деган саволига Алишер Навоий “Мен икки дарё оралмидаги халқимни якқалам қилдим, тилимизни разолат ботқоғидан адолат осмонига кўтардим”, деб жавоб берган. Албатта, ушбу жавоб – буюк ҳақиқат қийёсга ва шарҳга муҳтож эмас! Бироқ султон Хусайн Бойқаро Алишер Навоийнинг энг яқин дўсти бўлгани ва унинг ижод қилиши учун барча шарт-шароитларни яратганини таъкидлаш муҳимдир.

Мақтабда ўқиб юрган пайтларим Алишер Навоийга атаб ёзган бир шеъримни бугун жузъий таҳрир билан эътиборингизга ҳавола қилсам, ўринли бўлади деб ўйлайман.

НАВОИЙГА ТАЪЗИМ

**Ота-бобом авлоди – улуг Навоий,
Барча халқ бобосига айландинг.
Асрлар ўтаркан, яшариб мангу –
Шеърят султони этиб сайландинг.**

**Достонларинг дастур бўлди олимларга,
Ҳақ сўзларинг кескир қилич золимларга.
Сен яратган тоза тилни кимки бузар
Уят бундай юртдош эру хонимларга.**

Мақсадлар чорраҳаси

ёхуд от спортни бўйича малакали мутахассисларни тайёрлашнинг долзарб жиҳатлари хусусида

XXI ASR

Инсоният тараққиётида турли жонзотларнинг-да кўз илғамас, аммо беқиёс даражада ўрни бор. Хусусан, ит ва отнинг кўлга ўргатилиши дастлабки кишилик жамияти ривожига улкан ҳисса қўшган. Мутахассислар отларни олти миллион йил аввалги даврлар билан боғлайдилар ва уларни кўлга ўргатиш илк бор Марказий Осиёда рўй берган деб ҳисоблайдилар. Тарихдан маълумки, бир пайтлар ўзбек қорабайирлари бутун дунёга машҳур бўлган.

Ўзбек халқининг, умуман, туркийларнинг иқтисодий, сиёсий, ҳарбий, маънавий, маиший турмушида отлар жуда муҳим ўрин тутган. У қадимдан йигитнинг қадрдон дўсти, узогини яқин қилувчи кўмакчи, душман ҳамласи чоғи яқин сафдоши, ёр висолига элтувчи тенгсиз биродари сифатида тилга олинади.

Бугунги кунда ҳам мамлакатимизда от спортини ривожлантириш, моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, янги авлод чавандозларини тайёрлаш

лалар ўрганиб чиқилиб, ечим изланмоқда. Масалан, от спортни клублари ўртасида ўзаро ҳамкорликнинг яхлит тизимини йўлга қўйиш, ўқув-машғулот жараёнини бошқаришнинг самарали механизмларини жорий этиш орқали иқтидорли чавандозларни аниқлаш ва танлаб олишга эришиш, моддий-техник база ва инфратузилмасини шакллантириш, от спортни билан шуғулланиш ва ушбу спорт турини оммалаштириш учун етарли шарт-шароитлар яратиш бўйича зарур чоралар кўрилди. Йилқиччилик ва от спортини янада ривожлантириш, ёшларни спорт билан шуғулланишга фаол жалб этиш, жамиятда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, от спортни бўйича миллий ва халқаро мусобақаларда юқори натижаларга эришишни таъминлаш борасида ҳам муайян ишлар амалга оширилди.

Президентимиз 2021 йил 11 мартда “Йилқиччилик ва от спортини янада ривожлантириш ҳамда замонавий бешкураш ва поло спорт турини оммалаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” қарор қабул қилди. Ушбу ҳужжатнинг имзоланиши нафақат от спортни мутахассислари

ташқари, қарорнинг 3-банди 5-хатбошида ҳар бир олимпия захиралари коллежида 2021–2025 йиллар давомида от спортни бўлимларининг ташкил этилиши назарда тутилган бўлиб, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида 2021–2025 йилларда от спортига ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабларини қуриш ҳамда реконструкция қилиш режаси тасдиқланган. От спортига ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабларига методик кўмаклашиш Ўзбекистон йилқиччилик ва от спортни федерацияси, Ўзбекистон замонавий бешкураш федерацияси, Ўзбекистон поло федерацияси томо-

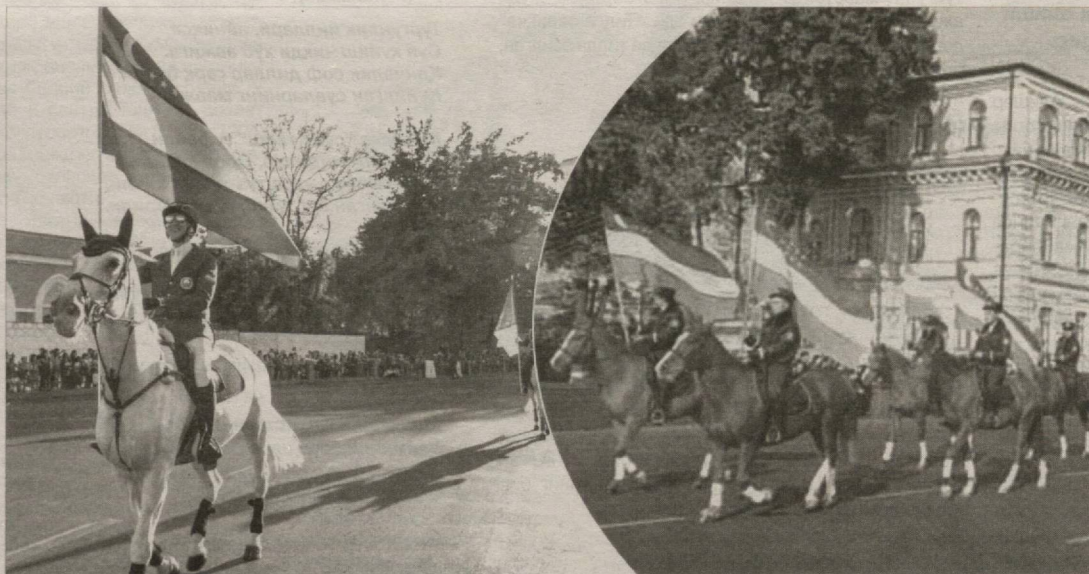
келмоқда ва уларнинг 8 нафари аёллар. Республика бўйича 8 та отчопар (ипподром) мавжуд бўлиб, агар ҳудудлар кесимида кўриб чиқилса, Бухоро, Жиззах, Наманган, Сирдарё, Тошкент вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳрига 1 тадан, Фарғона вилоятига эса 2 та тўғри келади. Уларнинг 4 таси БЎСМга қарашли бўлса, қолган 4 таси (Бухоро, Сирдарё, Наманган ва Фарғона вилоятларидаги) отчопар (ипподром) хусусий спорт иншоотлари ҳисобланади.

Президентимизнинг юқорида тилга олинган қарори ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университети ҳамда университет ҳузуридаги Жисмоний тарбия ва спорт илмий тадқиқотлар институти ҳам бу борада ўз олдига улкан вазифаларни белгилаб олди.

Ушбу қарордаги устувор вазифалардан келиб чиқиб, яқин келажакда от спортни бўйича мураббий ва мутахассис кадрларга эҳтиёж кескин ортишини англаш мумкин. Албатта, бу ҳолатнинг олдини олиш бўйича зарур чора-тадбирлар кўрилган. Хусусан, Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университетида 2018–2019 ўқув йилидан бошлаб 5610500-спорт фаолияти (от спортни) таълим йўналиши ташкил этилган. Айни пайтда ушбу йўналиш бўйича таълимнинг кундузги шаклида 28 нафар ва сиртки таълим шаклида 38 нафар талаба таҳсил олмақда. 2021–2022 ўқув йилида мазкур таълим йўналиши бўйича қабул квотасини сезиларли даражада ошириш назарда тутилган.

Бундан ташқари, Жисмоний тарбия ва спорт илмий тадқиқотлар институти томонидан от спортни ҳамда замонавий бешкураш ва поло спорт турлари бўйича илмий тадқиқот ишларини олиб бориш, у билан боғлиқ муаммоларнинг илмий ечимига қаратилган грант лойиҳаларини жалб этиш, профессионал мураббийлар, ҳакамларни тайёрлаш, ўқув-услубий қўлланмалар ишлаб чиқиш, от спортининг илмий-методологик базасини янада кучайтириш, хорижлик мутахассис ва олимларни жалб этган ҳолда илмий конференциялар, ўқув-семинарлар, давра суҳбатлари, мастер-класс (устоз сабоқлари)ни ташкил этиш юзасидан зарур чоралар кўрилмоқда.

Шавкат Ёлдошов,
Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университети мустақил изланувчиси

ва тарбиялаш, соҳанинг доврўғини ошириш, аҳолининг кенг қатламлари, айниқса, ёшлар ўртасида бу спортни фаол тарғиб қилиш ва оммалаштириш мақсадида қатор ижобий ишлар олиб борилмоқда. Жумладан, Қашқадарё ва Фарғона вилоятларида қорабайир зотли отларни етиштириш ва кўпайтириш бўйича мажмуалар фаолияти йўлга қўйилди. Тошкент вилоятида аҳалтақа зотли ва спорт отларини етиштириш ҳамда кўпайтириш, шунингдек, Тошкент шаҳрида “Марказий ипподром”ни Халқаро от спортни федерацияси талабларини инобатга олган ҳолда реконструкция қилиш лойиҳалари амалга оширилди.

Республикада йилқиччилик ва от спортининг ривожланишига тўсик бўлаётган қатор ҳал этилмаган маса-

томонидан, балки таълим, соғлиқни сақлаш, туризм, мудофаа, ички ишлар, қишлоқ хўжалиги, ветеринария ва чорвачилик вакиллари ҳамда тадбиркорлар томонидан ҳам илиқ кутиб олинди.

Мазкур қарор соҳадаги мавжуд муаммо ва камчиликларни бартараф этиш масаласига комплекс тарзда ёндашилгани билан ажралиб туради. Унда от спортни ҳамда замонавий бешкураш ва поло спорт турлари бўйича профессионал мураббийлар, ҳакамларни тайёрлаш, ўқув-услубий қўлланмалар ишлаб чиқиш, от спортининг илмий-методологик базасини янада кучайтириш масаласи Ўзбекистонда бу спортни янада ривожлантиришнинг асосий йўналишларидан бири сифатида белгиланган. Бундан

нидан амалга оширилиши белгилаб қўйилган.

Статистик маълумотларга кўра, бугунги кунда мамлакатимизда от спортни бўйича 7 та, яъни республика олий спорт маҳорати мактаби ҳамда Фарғона водийси (Фарғона, Андижон ва Наманган вилоятлари), Тошкент, Сирдарё ва Бухоро вилоятларидаги давлат бюджетидан молиялаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида ўқув машғулотлари олиб борилмоқда. Бундан ташқари, республика бўйича давлат рўйхатидан ўтган 20 га яқин хусусий от спортни клублари самарали фаолият кўрсатиб келмоқда. Ушбу спорт таълим муассасаларида от спортни бўйича 44 нафар мураббий ишлаб

AGROBANK

«Агробанк» АТИБ

**Ўзбекистон халқини
баҳор айёми – Наврўзи олам
билан муборакбод этади!**

**Барчага соғлик,
фаровонлик, тотувлик,
бахту иқбол тилаймиз.**

 /AgrobankChannel
/agrobankuzbekistan

«Agrobank Mobile» иловасини юклаб олинг!

www.agrobank.uz

Телефон (+998 71) 203-88-88.

Хизматлар лицензияланган.

“BEST AUTO AUKSION”

масъулияти чекланган жамияти

САМАРҚАНД МИНТАҚАВИЙ ФИЛИАЛИ
бошланғич баҳоси ошиб бориш тартибда
ўтказиладиган очик аукцион савдосига
таклиф этади!

Савдога Иштихон тумани қишлоқ хўжалиги бўлимининг 11.03.2021 йилдаги №4-сонли буюртманомасига асосан, Иштихон тумани қишлоқ хўжалиги бўлимига қарашли, 2012 йилда ишлаб чиқарилган, давлат белгиси 30313MAA бўлган “NEXIA” русумли автотранспорт воситаси 6 594 000 бошланғич баҳода қўйилмоқда.

Аукцион савдоси 2021 йил 26 апрел куни соат 11:00 да бўлиб ўтади. Аризалар расмий иш кунлари соат 10:00 дан 16:00 гача қабул қилинади (13:00 дан 14:00 гача тушлик). Аризаларни қабул қилишнинг охириги муддати 2021 йил 23 апрел куни соат 18:00. Ушбу мулк 2021 йил 26 апрел куни сотилмаган тақдирда, такрорий савдолар 2021 йил 11 ва 26 май кунлари соат 11:00 да ўтказилади. Такрорий аукцион савдосида иштирок этиш учун талабгорлардан буюртмаларни қабул қилиш белгиланган савдодан бир кун олдин соат 18:00 да тўхтатилади. Савдо голибига 10 кун ичида сотувчи билан олди-сотди шартномаси тузиш мажбурияти юклатилади. Талабгорлар автотранспорт воситаси бошланғич баҳосининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закат пулини “BEST AUTO AUKSION” МЧЖ Самарқанд минтақавий филиали АТИБ “Ипотека банк” Кўксарой филиалидаги 20208000700805784002 (МФО:00262, СТИР:305089257) ҳисобрақамга тўлашлари шарт.

Савдо ўтказиладиган ва аризалар қабул қилинадиган манзил: Самарқанд шаҳри Кўксарой майдони 1-уй 206-хона.

Тел: (+99890) 212-60-01.
Электрон почта манзили:
best.samarqand@inbox.uz
Гувоҳнома №547246.

Хизматлар лицензияланган.

Ғиждувон диагностика маркази

*мрд ва олижаноб
халқимизни*

*Наврўз байрами
билан табриклаб,*

*тинчлик-хотиржамлик,
равнақ ва фаровонлик тилайди.*

*Шарқона Янги йилимиз ҳар бир оилага
бахт ва қувонч олиб келсин!*

Қадрли ўқитувчи ва мураббийларни, шифокор ва ҳамшираларни молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида тақдим этилаётган **“ФИДОКОР”** автокредити бўйича ўзгаришлар киритилаётганини маълум қиламиз.

Олий ва ўрта махсус таълим, Халқ таълими, Мактабгача таълим ва Соғлиқни сақлаш вазирликлари тизимидаги муассасалар ходимлари учун 15 мартдан бошлаб **“Фидокор” автокредити** ушбу шартларда тақдим этилади:

FIDOKOR

AVTOKREDITI, 4 YILGA

ИПОТЕКА BANK

муддати – 48 ойгача;
йиллик устама ҳақи – 22%;
бошланғич бадали – 30%.

☎ 1233

ipotekabankofficial

ipotekabank.uz

Хизматлар: 1233.uz

MUASSIS: TADBIRKORLAR VA ISHBILARMONLAR HARAKATI – O'ZBEKISTON LIBERAL-DEMOKRATIK PARTIYASI

XXI ASR
IQTIMOY-SIYOSIY GAZETA
HAFTALIK NASHR

Бош муҳаррир

Норқобил ЖАЛИЛОВ

Таъхиррият манзили:
Тошкент шаҳри
Нукус кўчаси 73^а-уй.

электрон почта:
xxi_asr@mail.uz
xxi_asr@mail.ru

☎
Телефонлар:
қўбўзма – 71 215-63-80
(тел.факс).

Обуна ва реклама
бўлими – 71 255-68-30

“XXI asr” iqtimoiy-siyosiy gazetasini
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлигида 2011 йил 14 июнда 0009-рақами
билан рўйхатдан ўтказилган.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик
компанияси босмахонасида чоп этилди.

Корхона манзили:
Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 41-уй.

Газета офсет усулида, А-3 форматда
босилди. Ҳажми – 3 босма табак.
Буортма рақами: Г – 351 Тираж: 3724
Баҳоси келишилган нарҳда.
Топширилди – 20:30

Таъхиррият қилган қўламалар таъхир
қилинмайди ва муаллифларга
қайтарилмайди.

© “XXI asr” дан олинган маълумотларга манба
сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.

Муаллифлар фикри таъхиррият нуктаи
назаридан фарқ қилиши мумкин.

Газета таъхиррият компьютер марказида
терилди ҳамда дизайнер

Маъруфжон Раҳмонов
томонидан саҳифаланди.

ISSN 2181-497X

НАШР КЎРСАТКИЧИ: 406
123456

Навбатчи муҳаррирлар:
Фаррух ЖАББОРОВ,
Бехозд ИСРОИЛОВ.

Таъхиррият хайъати:
Ақтам ХАЙТОВ
Дилшод ШОУМАРОВ
Шухрат БАФОВ
Мавлуда ХУЖАЕВА

Сирожиддин САЙИДИ
Алҳам ШОДМОНОВ
Виктор ПАК
Насимжон АЛИМОВ

Фаррух ЖАББОРОВ
Бош муҳаррир
уринбосари